

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10CoP/29/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8212204183
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 06. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Dušan Čimo
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2013:8212204183.2

Uznesenie

Krajský súd v Trnave vo veci starostlivosti o medzičasom plnoletého: G. B., nar. XX. E. XXXX, a o maloletú: G. B., nar. X. H. XXXX, oboch bytom u matky a maloletej zastúpenej opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, matky: A. B., nar. X. S. XXXX, bytom Y., L. XXXX/X, zastúpenej advokátom: JUDr. Peter Belovič, Šaľa, P. Pázmáňa 3 a otca: E. B., nar. XX. H. XXXX, bytom F.-B., V. XXX/X, t. č. bytom L., R. P. XX, o zníženie výživného, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Galanta z 28. januára 2013 č. k. 16P/193/2012 - 78 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa r u š í a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh otca na zníženie výživného, ďalej tiež vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil právne ust. § 62 ods. 1 až 5, § 75 ods. 1 veta prvá a § 78 ods. 1 vety prvej Zákona o rodine (zákona č. 36/2005 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „Zákon o rodine“) a § 163 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „O. s. p.“), vecne potom záverom, že na strane otca neprišlo od ostatného súdneho rozhodnutia (o výške výživného otca na maloletých) k takej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zníženie výživného. V roku 2011 bol zo strany zamestnávateľa s otcom maloletých ukončený pracovný pomer, následne sa dostal do Ústavu pre výkon trestu odňatia slobody a pre posúdenie výšky výživného nie je rozhodujúca skutočnosť, v akej situácii sa toho času otec detí nachádza, ale z akých dôvodov sa do tejto situácie dostal a podľa názoru súdu prvého stupňa si otec maloletých situáciu, v ktorej sa nachádza spôsobil sám svojím konaním. Konštatoval, že nie je v záujme maloletých detí, aby sa znížila ich životná úroveň znížením výživného, keďže mal listinami predloženými matkou maloletých za preukázané, že od poslednej úpravy výšky výživného vzrástli odôvodnené potreby detí, keď najmä prichádza u nich k príprave na štúdium na strednú a vysokú školu. „Rozhodnutie“ o trovách konania odôvodnil len právne odkazom na § 146 ods. 1 písm. a/ O. s. p.

Proti tomuto rozsudku zjavne v celom jeho rozsahu podal včas odvolanie iba otec a navrhol vydanie nového rozhodnutia odvolacím súdom (teda zjavne navrhol napadnutý rozsudok zmeniť vyhovením jeho návrhu) a to z dôvodu, že napadnutý rozsudok považuje za nesprávny a nezákonný, poukazujúc na ust. § 205a a § 221 ods. 1 bližšie nešpecifikovaného zákona (zrejme O. s. p.).

Medzičasom plnoletý G. B. a opatrovník maloletej odvolacie návrhy nepodali.

Matka navrhla rozsudok ako vecne správny potvrdiť s poukazom na skutočnosti, že situáciu v ktorej sa nachádza otec, si otec zavinil sám a t. č. si vôbec neplní vyživovaciu povinnosť.

Odvolačný súd prejednal podľa § 212 ods. 1 a ods. 2 písm. a/ O. s. p. celú vec (pretože okrem výslovného napadnutia rozsudku ako celku malo konanie až do dovŕšenia plnoletosti jedného z detí, o ktoré sa tu jedná, charakter konania, ktoré možno začať i bez návrhu a v ktorom súdy nie sú viazané konkrétnymi návrhmi na spôsob rozhodnutia vrátane odvolacích návrhov) a to podľa § 214 ods. 1 a contrario a ods. 2 O. s. p. bez pojednávania, pretože v dôsledku pomerne závažného procesného pochybenia nešlo o žiaden prípad možnosti rozhodnutia odvolacieho súdu v takejto veci s konečnou platnosťou a takto ani o prípad, v ktorom by vznikla potreba prejednaní veci (odvolacím súdom) na pojednávaní.

Z obsahu spisu totiž bezpečne vyplýva, že súd prvého stupňa opomenul konať s jedným z účastníkov konania.

Rozhodovanie o výžive maloletých detí je konaním vo veciach starostlivosti súdu o maloletých v zmysle § 176 až § 180 O. s. p. Okruh účastníkov takéhoto konania treba posúdiť podľa ustanovenia § 94 ods. 1 O. s. p., podľa ktorého v konaní, ktoré možno začať aj bez návrhu, sú účastníkmi aj tí, o právach alebo povinnostiach ktorých sa má konať. Z hľadiska tohto ustanovenia je účastníkom konania predovšetkým maloleté dieťa, o právach ktorého na výživné súd koná. G. B., nar. XX. E. XXXX, bol teda účastníkom predmetného konania aj pred tým, než dovŕšením osemnásteho roku svojho veku nadobudol plnoletosť. Do nadobudnutia plnoletosti bol aj on zastúpený v konaní opatrovníkom - Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky (uznesenie súdu prvého stupňa zo 4. júla 2012 č. k. 16P/193/2012-12). Takýto (kolízny) opatrovník, ustanovený súdom podľa § 31 ods. 2 Zákona o rodine, sa stal zástupcom maloletého v rozsahu, v akom bol oprávnený za neho konať. Dosiahnutie plnoletosti má ten dôsledok, že v konaní podľa ustanovení § 176 a nasl. O. s. p. sa môže konať už len o nárokoch za dobu maloletosti dieťaťa, a že v ďalej pokračujúcom konaní vystupuje už plnoleté dieťa samé (odpadá teda samozrejme jeho zastúpenie opatrovníkom).

Vyživovacia povinnosť rodičov k deťom vyplýva priamo zo zákona (zákonná vyživovacia povinnosť), nie až z rozhodnutia súdu, ktorým sa splnenie tejto povinnosti ukladá povinnej osobe. Povinná osoba musí vždy, aj keď na úkor svojho minima, zabezpečiť výživu dieťaťa. Právo na výživu vzniká dieťaťu narodením, je právom osobnej povahy, nemožno ho preniesť na iného, a to ani na strane povinnej osoby. Ustanovenie § 62 ods. 1 Zákona o rodine zabezpečuje deťom výživné od ich rodičov do toho času, pokiaľ nie sú samy schopné sa živiť; nerozoznáva pritom deti maloleté a plnoleté a z hľadiska veku detí tieto nároky nediferencuje. Podľa Zákona o rodine sú podmienky nároku maloletého aj plnoletého dieťaťa na výživné celkom rovnaké; vyživovacia povinnosť rodičov k deťom časovo končí vtedy, keď sú samy úmerne svojimi schopnosťami schopné zarábať (sa živiť). Rozhodnutie súdu, ktorým bolo rodičom určené výživné pre maloleté dieťa za jeho maloletosti, nestráca účinky po nadobudnutí plnoletosti dieťaťa; v takom prípade netreba podávať nový návrh na určenie výživného, ak podmienky pre určenie vyživovacej povinnosti naďalej trvajú a ani súd výrokom rozsudku neobmedzuje určené výživné len na čas maloletosti dieťaťa. Ak bol návrh na určenie výživného (alebo zmenu výšky výživného) podaný pred dosiahnutím plnoletosti dieťaťa, pokračuje v konaní súd starostlivosti o maloletých aj po jeho plnoletosti s tým rozdielom, že plnoleté dieťa má už v ďalšom súdnom konaní samostatné procesné postavenie, pričom jeho zastupovanie opatrovníkom zaniklo. Veková hranica 18 rokov je podľa právnej úpravy v Zákone o rodine významná z hľadiska procesnoprávneho (do plnoletosti dieťaťa možno konanie o určenie výživného začať aj bez návrhu, kým po dovŕšení plnoletosti len na návrh výživou oprávneného). Ak v konaní o výživnom pre maloleté dieťa rozhoduje súd až po nadobudnutí plnoletosti dieťaťa, treba, aby plnoleté dieťa v konaní uviedlo, či nárok na výživné uplatňuje aj za dobu po dosiahnutí plnoletosti a v akej výške. Súd v takom prípade rozhodne o výživnom až do času rozhodovania. Plnenie dávok výživného, ktoré sa stali splatnými počas neplnoletosti dieťaťa, rovnako ako dávok, ktoré sa stali splatnými po nadobudnutí plnoletosti, uloží súd povinnej osobe priamo voči dieťaťu; to sa týka aj nedoplatkov výživného za čas pred plnoletosťou, ak sa rozhoduje až po dovŕšení plnoletosti (porovnaj napr. R 67/1967, R 2/1985, Zborník III, str. 308 a pod.).

Podľa čl. 48 ods. 2 vety prvej Ústavy Slovenskej republiky (ústavného zákona SNR č. 460 /1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa § 115 ods. 1 O. s. p. ak tento zákon neustanovuje inak, súd nariadi na prejednanie vecí samej pojednávajúce, na ktoré predvolá účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná.

Podľa § 101 ods. 2 O. s. p. súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávajúce ani nepožiadala z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

Podľa § 123 O. s. p. účastníci majú právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali.

Napokon podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p. súd (odvolací) rozhodnutie (súdu prvého stupňa) zruší, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom účastníkovi konania sa podľa ustálenej judikatúry (rozhodovacej činnosti) súdov zásadne rozumie taký závadný postup súdu, uplatnením ktorého dochádza k nerešpektovaniu tých práv, ktoré účastníkovi platné procesné právo (teda O. s. p. a iné s ním súvisiace právne predpisy) priznáva. K takémuto odňatiu (nerešpektovaniu) práv pritom môže dôjsť ako v priebehu konania vedúceho k vydaniu určitého rozhodnutia súdu, tak i samotným vydaním rozhodnutia (pokiaľ samozrejme takémuto rozhodnutiu možno vytýkať nerešpektovanie konkrétneho procesného práva účastníka zaručovaného mu najmä Občianskym súdnym poriadkom). Jedným zo základných procesných práv účastníka vyplývajúcim dokonca zo základného zákona štátu je i právo na prejednanie každej veci účastníka v jeho prítomnosti spolu s poskytnutím mu možnosti vyjadriť sa aj k navrhovaným dôkazom, možnosti navrhovať dôkazy a napokon i možnosti vyjadrovať sa ku všetkým vykonaným dôkazom.

Pri vyjdení z už uvedeného je zrejmé, že súd prvého stupňa pochybil v tom, že účastníka konania - G. B., po dovŕšení ním plnoletosti nepredvolal na pojednávajúce, nevypočul ho a nedal mu možnosť vyjadriť sa ku všetkým bez jeho osobnej prítomnosti vykonaným dôkazom a na základe takéhoto získania vedomosti o podkladoch potenciálne slúžiacich za základ pre rozhodnutie prípadne navrhnúť i iné dôkazy (u ktorých bolo by samozrejme na súde, či ich bude považovať pre riadne objasnenie skutkového stavu za nevyhnutné a či tieto aj vykoná). Práve absenciou takéhoto postupu súd prvého stupňa spôsobil, že konanie pred ním prebehlo bez reálnej možnosti G. B. doň zasiahnuť a takto i bez rešpektovania tej zložky ústavne zaručeného práva na súdnu ochranu, ktorej podstatou je priznanie účastníkovi práva ovplyvniť proces dokazovania (obstarávania podkladov významných pre rozhodnutie).

Zaťaženie konania takouto vadou bolo takým pochybením na ujmu zachovania možnosti účastníka konať pred súdom, ktoré si vynuovalo zrušenie rozsudku (predstavujúceho výsledok konania) a vrátenie veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Závislý výrok o trovách konania bolo potrebné inak zrušiť aj podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p., pretože v konaní, ktoré možno začať aj bez návrhu právo na náhradu trov konania účastníkov nevzniká zo zákona. Ide o bezvýnimčné pravidlo a keďže súd v takomto prípade ani inak rozhodnúť nemôže (čím treba rozumieť, že si nemôže vybrať ani z dvoch možností), o skutočné rozhodovanie ani nejde a preto výrok o trovách konania v takomto rozsudku a v takomto konaní je nadbytočný.

Odvolaciemu súdu za opísaného stavu vecí preto neostávalo iné, než podľa § 221 ods. 1 písm. f/ a h/ a ods. 2 O. s. p. o odvolaní rozhodnúť spôsobom uvedeným vo výroku tohto uznesenia.

Povinnosťou súdu prvého stupňa tak v ďalšom konaní bude riadiť sa názorom odvolacieho súdu, ktorým je podľa § 226 O. s. p. viazaný a opätovne prejednať vec s nápravou pochybení vytknutých zhora, majúci pritom na pamäti, že nevyužitie práva G. B. vyjadriť sa k vykonaným dôkazom či navrhnúť nové dôkazy po dodržaní zákona zodpovedajúceho postupu nie je prekážkou nového rozhodnutia o veci (keďže

môže byť aj výrazom nezáujmu účastníka na uplatnení jeho procesných práv bez toho, aby na tom mal závanenie súd). Podľa potreby pritom bude povinný (súd prvého stupňa) doplniť dokazovanie, resp. toto i zopakovať, podľa § 132 O. s. p. náležite zhodnotiť výsledky celého konania a až potom opätovne rozhodnúť o veci aj o trovách konania (nezabúdajúc na to, že v tejto fáze konania treba pokračovať v konaní s už plnoletým G. a časť konania po dovŕšení ním plnoletosti stráca charakter konania, v ktorom by negatíva prípadného laxnejšieho prístupu účastníkov k dokazovaniu mal nahrádzať súd). Na vzťah G. na jednej a jeho otca na druhej strane potom nemôže dopadať ani vyššie priblížené pravidlo o trovách konania (šťasti tu totiž už nejde o konanie, ktoré možno začať i bez návrhu).

K prijatiu tohto uznesenia došlo pomerom hlasov 3 : 0, teda jednomyselne (§ 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Toto uznesenie nemožno napadnúť odvolaním.